

Instituut van de Bedrijfsrevisoren Institut des Réviseurs d'Entreprises

Koninklijk Instituut - Institut royal

ADVIES ⁽¹⁾ 2014/03 VAN DE RAAD VAN HET INSTITUUT VAN DE BEDRIJFSREVISOREN

De Voorzitter

Correspondent

Onze referte
AC/FV/vs

Uw referte

Datum

25-06-2014

Geachte Confrater,

Betreft: Wet van 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende
Justitie:

- uitbreiding van de alarmbelprocedure tot de vzw's, ivzw's en stichtingen (artikel 138 van het Wetboek van vennootschappen)
- bijeenroeping van de algemene vergadering (vzw), het algemeen leidinggevend orgaan (ivzw) of de raad van bestuur (stichting)
- aanwezigheid van de commissaris op de algemene vergaderingen

1. Achtergrond

De wet van 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie werd op 14 mei 2014 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en is in werking getreden op 24 mei 2014.

Deze wet voorziet met name in wijzigingen van de wet van 27 juni 1921 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen (hierna vzw's, ivzw's en stichtingen).

Concreet moet de commissaris bij een vzw, ivzw of stichting voortaan, in voorkomend geval, de door artikel 138 van het Wetboek van vennootschappen vereiste alarmbelprocedure instellen.

De commissaris heeft overigens de mogelijkheid om te allen tijde de algemene vergadering (vzw), het algemeen leidinggevend orgaan (ivzw) of de raad van bestuur (stichting) bijeen te roepen. Hij dient deze organen bijeen te roepen op vraag van een vijfde van de leden, of van de stichter in geval van een stichting.

Bld E. Jacqueminaan 135/1
B-1000 Bruxelles/Brussel
TEL.: 02 512 51 36
FAX: 02 512 78 86
e-mail: info@ibr-ire.be
Bank/Banque:
IBAN: BE 11 0000 0392 3648
BIC: BPOTBEB1

⁽¹⁾ De adviezen, die geen bindend karakter hebben, weerspiegelen het standpunt van de Raad van het Instituut en laten in het bijzonder de bedrijfsrevisoren toe om de standpunten vooraf te kennen die de Raad zal nemen naar aanleiding van individuele dossiers (Verslag aan de Koning bij K.B. 21 april 2007, BS 27 april 2007, p. 22.890). De adviezen houden de interpretaties in die de Raad van het Instituut ontwikkelt in het kader van een bepaalde wetgeving, besluit, norm of aanbeveling, maar tevens het standpunt inzake om het even welk document dat van belang is voor het beroep van bedrijfsrevisor.

De commissaris dient bovendien de algemene vergaderingen bij te wonen wanneer deze te beraadslagen hebben op grond van een door hem opgemaakt verslag.

2. Analyse en conclusie

De Raad van het Instituut is van oordeel dat de draagwijdte van de uitbreiding van artikel 138 van het Wetboek van vennootschappen tot de vzw's, ivzw's en stichtingen dient te worden verduidelijkt.

Zeer grote vzw's, ivzw's en stichtingen, en andere vzw's

Enkel de “zeer grote” vzw's, ivzw's en stichtingen zijn verplicht een commissaris ⁽²⁾ te benoemen overeenkomstig de wetgeving of specifieke wetgevingen. De “kleine” en “grote” vzw's, ivzw's en stichtingen doen dit op vrijwillige basis.

Artikel 138 van het Wetboek van vennootschappen geldt wanneer een commissaris benoemd wordt bij een vzw, ivzw of stichting, ongeacht of hij aangesteld werd omwille van de wettelijke verplichting of op vrijwillige basis.

Gewichtige en overeenstemmende feiten - indicatoren

Artikel 138 van het Wetboek van vennootschappen stelt: *“De commissarissen die ter gelegenheid van hun controlewerkzaamheden gewichtige en overeenstemmende feiten vaststellen die de continuïteit van de onderneming in het gedrang kunnen brengen, moeten het bestuursorgaan hiervan schriftelijk en op een omstandige wijze op de hoogte brengen”*.

Onder “gewichtige en overeenstemmende feiten die de continuïteit van de onderneming in het gedrang kunnen brengen” wordt over het algemeen een samenloop van feiten verstaan waarvan vermoed wordt dat zij een verstoring van het financieel evenwicht zullen veroorzaken, hetgeen een staat van kennelijk onvermogen kan teweegbrengen.

De *clarified* ISA 570 bevat een aantal indicatoren die de commissaris de mogelijkheid bieden om de aanwezigheid te vermoeden van een risico voor de continuïteit van de onderneming.

⁽²⁾ De “zeer grote vzw's” zijn, krachtens artikel 17, § 5 van de wet van 27 juni 1921, verplicht hun financiële toestand, hun jaarrekening en de regelmatigheid, in het licht van de wet en van de statuten, van de verrichtingen die in de jaarrekening moeten worden vastgesteld, te laten controleren door één of meer commissarissen, benoemd door de algemene vergadering onder de leden van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren.

Een vzw wordt als zeer groot beschouwd indien zij:

- het equivalent van 100 voltijdse werknemers (jaargemiddelde) ingeschreven in het personeelsregister tewerkstelt; of
- bij de afsluiting van het boekjaar ten minste twee van de drie volgende criteria overschrijdt:
 - het equivalent van 50 voltijdse werknemers (jaargemiddelde) ingeschreven in het personeelsregister;
 - 7.300.000 EUR aan andere dan uitzonderlijke ontvangsten, exclusief BTW (uitzonderlijke ontvangsten zijn de ontvangsten die niet afkomstig zijn van de gewoonlijke activiteit van de vereniging);
 - 3.650.000 EUR op de balans.

Instituut van de Bedrijfsrevisoren Institut des Réviseurs d'Entreprises

Koninklijk Instituut - Institut royal

De “redelijke termijn”

Wanneer het bestuursorgaan door de commissaris op de hoogte wordt gesteld dat de continuïteit van de vzw, ivzw of stichting bedreigd wordt, dient het bestuursorgaan te beraadslagen over de maatregelen die moeten worden getroffen om de continuïteit van de entiteit gedurende een “*redelijke termijn*” te waarborgen.

Bij gebrek aan verduidelijkingen in de wetgeving of rechtspraak omtrent de alarmbelprocedure in de vzw's, ivzw's en stichtingen, zal de commissaris het begrip “*redelijke termijn*” interpreteren door gebruik te maken van zijn ervaring in de verenigingssector en zo rekening te houden met de realiteit van deze sector (met name voor wat betreft de moeilijkheden bij het verkrijgen van een goedkeuring voor subsidies op lange termijn), maar ook door het voorzichtigheidsprincipe te hanteren.

Mededeling aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg

Indien, binnen een termijn van een maand vanaf de mededeling aan het bestuursorgaan, de commissaris niet werd ingelicht over de beraadslaging van het bestuursorgaan over de betrokken maatregelen of indien zij deze maatregelen niet relevant achten, kan hij zijn vaststellingen medelen aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg (en niet aan de voorzitter van de rechtbank van koophandel zoals bepaald in artikel 138 van het Wetboek van vennootschappen) ⁽³⁾. Dit houdt echter geen verplichting in en valt binnen de beoordelingsvrijheid van de commissaris. Hij beslist over het moment en de gegevens die hij meent ter kennis van de rechtbank te moeten brengen. De wet kent hem terzake een discretionaire bevoegdheid toe.

De Juridische Commissie heeft in haar advies van 5 december 1997 ⁽⁴⁾ verklaard dat de commissaris de noodzaak moet beoordelen om over te gaan tot de kennisgeving aan de rechtbank in functie van de omstandigheden en van zijn evaluatie van de reactie van het bestuursorgaan van de onderneming. Zo zou de commissaris kunnen vaststellen dat de leiding gepast reageert op de problematiek, hoewel het wettelijk bestuursorgaan niet de mogelijkheid heeft gehad daarover te beraadslagen binnen een termijn van een maand, en beslissen om niet tot de onmiddellijke kennisgeving over te gaan. In dezelfde gedachtengang zal de commissaris kunnen afzien van de mededeling indien de algemene vergadering is bijeengeroepen met het oog op de ontbinding van de vennootschap.

In hetzelfde advies oordeelde de Juridische Commissie echter dat de commissaris in twee gevallen moet overgaan tot de mededeling:

- wanneer de raad van bestuur niet heeft beraadslaagd en de leiding passief blijft, niettegenstaande de officiële mededeling van de vaststellingen van de commissaris; het is aangewezen om aan de voorzitter van de rechtbank hetzelfde verslag te overhandigen als hetgeen aan de bestuurder is overgemaakt;
- indien de commissaris, rekening houdend met de verschillende fasen van de procedure, ervan overtuigd is dat het faillissement, gezien de omstandigheden, op korte termijn onvermijdelijk is.

⁽³⁾ Wet van 27 juni 1921, artikelen 17, § 7, 37, § 7 en 53, § 6.

⁽⁴⁾ Advies van de Juridische Commissie van 5 december 1997, *Nieuwe wettelijke bepalingen inzake de informatie bij ondernemingen in moeilijkheden*.

Instituut van de Bedrijfsrevisoren Institut des Réviseurs d'Entreprises

Koninklijk Instituut - Institut royal

Specifieke verplichtingen – begroting, subsidies en bestemde fondsen

Gezien de vzw's, ivzw's en stichtingen onderworpen zijn aan specifieke verplichtingen, moet de commissaris hiermee rekening houden tijdens zijn controlewerkzaamheden.

Artikel 17 van de wet van 27 juni 1921 (evenals artikel 37 en 53) bepaalt: *“Ieder jaar en ten laatste binnen zes maanden na afsluitingsdatum van het boekjaar, legt de raad van bestuur de jaarrekening van het voorbije boekjaar, opgemaakt overeenkomstig dit artikel, alsook de begroting van het volgende boekjaar, ter goedkeuring voor aan de algemene vergadering.”*

Bij het beoordelen van de duurzaamheid van de betrokken vzw, ivzw of stichting zal de commissaris dan ook overgaan tot de analyse van de opgestelde begrotingen.

Bovendien zal de commissaris, in het geval van vzw's waarvan de activiteit afhangt van de toekenning van subsidies op jaarbasis, in het bijzonder aandacht moeten schenken aan de toekenning van deze subsidies.

De aanleg van “bestemde fondsen” ⁽⁵⁾, eigen aan de vzw's, ivzw's en stichtingen, zal eveneens worden onderzocht op grond van de continuïteit van de betrokken entiteit.

De commissaris zal dus moeten nagaan of er geen gewichtige en overeenstemmende feiten bestaan die de continuïteit van de onderneming in het gedrang kunnen brengen, en daarbij rekening houden met de eventuele subsidies en bestemde fondsen, zowel ten opzichte van de jaarrekening als van de begroting.

Toepassing op de bedrijfsrevisor

Aangezien artikel 138 van het Wetboek van vennootschappen alleen maar van toepassing is op de commissaris, is de bedrijfsrevisor die niet als commissaris benoemd is bij een vzw, ivzw of stichting thans niet onderhevig aan artikel 138 van het Wetboek van vennootschappen.

Met confraternele groeten,

Daniel KROES
Voorzitter

⁽⁵⁾ De “bestemde fondsen” vertegenwoordigen eigen middelen gevormd vanuit het positief te bestemmen resultaat dat de vereniging of stichting behaalt, en waaraan zij een specifieke bestemming wenst te geven.